

هم ۴ میلیون تن مواد غذایی، به قیمت پک میلیارد و ۲۵۰ میلیون دلاره کشور وارد می شود.

راستی در این مورد چه داریم و چه نداریم؟

اجازه بدهید، اول از «دارندگی» های خود گرچه بسیار خلاصه و فهرست وار سخن بگوییم تا بعداً به «برازندگی» ها و همچنین «نابرازندگی» های خود پردازیم.

آن فهرست بسیار فشرده از آنچه ما داریم، این است:

۳۰۱ روز آفتاب در سال، ۷۱/۹ (یا سرراست ۷۲) میلیارد مترمکعب آب کشاورزی، ۱۸/۵ میلیون هکتار زمین زیر کشت، ۹۰ میلیون هکتار مرتع، جنگل و اراضی قابل کشت ۳۰۱ هزار دستگاه کمباین و تراکتور و سایر ماشین آلات کشاورزی، قریب ۳۰ هزار نفر کارشناسان و متخصصان کشاورزی از دارندگان دکترای علوم کشاورزی گرفته تا مهندس و مردوق و کاردان کشاورزی و دامپروری، ۲۰ میلیون نفر کشاورز و دامدار کارآموده، حدود ۱۰۰ میلیون واحد دامی (تقریباً برای مصرف هر ایرانی، ۲ واحد دامی)، بالغ بر ۵۰۱ میلیون اصله درخت بارور (تقریباً برای هر ایرانی ۱ درخت!) و بالاتر از اینها داشتن فرهنگ سنتی و مقدس «تولید»...

حالا با این «دارندگی» ها، چرا هیچگونه «برازندگی» نداریم؟... چرا نمی توانیم مواد اصلی غذایی مردم کشورمان را تولید کنیم؟... چرا شده ایم «نان خور» دولت، و کارگزاری که از صیغه تا شب یکسره دوندگی می کنیم تا حداقل و در نهایت امر، تامین کننده بهره بدنه های خارجی، وارد کننده گندم و برنج و قند و شکر و گوشت و لبیات، و حتی سیب زمینی و پنبه بی باشیم، که خودمان بیش از مقدار مورد مصرف مان، تولیدش را داریم؟

راستی مشکل و مسئله چیست؟ «گرده» و «گیر» کار در کجاست؟ آبا برایستی دیگر توان تولید نداریم؟ آمارهایی که داریم گرچه همه با هم اختلاف هایی دارند و همگی هم تقریبی و تخمینی و غیر قابل استناد هستند. در هر حال بیانگر این نکته مهم و قابل توجه اند که ما سالانه حدود ۹ میلیون تن گندم، به عنوان یک محصول سیاسی و استراتژیک، برداشت می کنیم.

دریغاً... اکنون ۱۵ سال است که داریم گام به گام و وجہ به وجہ پیش از روزیم، و در این مدت هرگز نخواسته ایم... و طبعاً توانسته ایم... که یکبار مم

به صورت «جهشی» عمل کنیم و حتی یک رقم کوچک به رقم ۱۸/۵ میلیون هکتار سطح زیر کشت آئی و دهم و آیش خود بینزاییم.

البته در اینجا توضیح کوچکی لازم است تا متولیان امر ناگهان چهره، برپنیروزند و با خشم و غضب به این جند صلحه نازک و لاغر این مجله بی بناء و یک لاقباً چشم غرّه نزوند و آن را دروغگو و تهمت ساز و افترابرداز تحویلند. بلی، توضیح آن که ظاهرآ در این اواخر به آمار اراضی تحت کاشت اندکی افزوده شده است و کسی منکر آن نیست. اما حقیقت از آنجا سر برمنی اورده و چهره خود را می نمایاند که می بینیم، در این مورد، از «ایش» کاسته اند و آنچه را که کنار گذاشته اند به آمار اراضی کشاورزی افزوده اند. درست مثل قضیه از «اریش»، برداشت و روی «سبیل»، گذاشتن است که در این صورت از حرمت ریش، البته، کم می شود، ولی بر دیست سبیل، چیزی افزوده نمی گردد!

در دنایک و قابل توجه آن که در این مدت، اگر حتی فقط سالانه ۱۰۰ کیلو به متوسط عملکرد گندم در واحد سطح می افزودیم، اسرور میانگین تولیدمان به حدود ۵ تن در هکتار رسیده بود. و در آن صورت، دیگر نه تها وارد کننده گندم و محتج و درمانده دیگران نبودیم، بلکه خود به عنوان یک کشور صادر کننده گندم، سحری بی را هم از دست دشمن گرفته بودیم!

حال آن که میانگین برداشت ۲ تن گندم آبی در هکتار رضایت بدهد. اما در هنوز هم به میانگین برداشت ۲ تن گندم آبی در هکتار رضایت بدهد. اما در همین نیست: بعد دیگر قضیه آن است که اگر با همین شرایط فعلی هم، در کارخانه های تولید آرد، تنها ۲ الی ۳ درصد کمتر از وضع موجود، سبوس گیری شود و از ضایعات مربوط (از زمان برداشت تا مرحله مصرف) کاسته شود، باز در همین اوضاع و احوال هم دیگر شاهد پسلو گرفتن کشتی های حامل گندم در بنادر کشور خود نخواهیم بود.

ذور بازوی ملانصر الدین و توان تولیدی ما...

در میان حکایت های طنزآمیز و تلغی و نیشدار ملانصر الدین، برای بیداری خفتگان، داستانهای شگفت انگیزی هست، که گاهی همچون شلاقی مهیب بر روح و روان و ذهن انسان فرود می آید و تا اعماق استخوان را می سوزاند. دریغاً اگر که آدمی، تلخی زهرآلوده این شلاق را تحمل کند، اما چشمی به بیداری - که مقصود این داستانها و این شلاق هاست - نگشاید. در یکی از این داستانها آمد، است که: ملانصر الدین، روزی در میان جمعی گفت: زور بازوی من، از دوران جوانی تا امروز، کمترین تغییری نکرده است.

پرسیدند: چطور؟

جواب داد: آخر من در جوانی، هاون سنگی گوشۀ حیاط را نمی توانست از جایش تکان بدhem، و امروز هم که پیرمردی شده‌ام، همچنان قادر به این کار نیستم!

حالا حکایت ما هموطنان ملانصر الدین، همان حکایت است: ما ۵۰ سال پیش و ۴۰ سال پیش و ۳۰ سال پیش و ۲۰ سال پیش و حتی همین ۱۵ سال پیش و در آغاز او جنگی انقلاب نمی توانستیم مسائل و مشکلات کشاورزی خود را حل کنیم و نان روزانه مردم سینه خود را بدون ملت این و آن فرامی آوریم، و امروز هم که ۱۵ سال از انقلاب گذشته است، با وجود آنکه کارشناسان متهد و امکانات لازم برای «توانستن» را داشته‌ایم، ولی باز به دلیل مشکلات و کمبودهای مدیریتی مان، هنوز هم نمی توانیم این کار را انجام دهیم. پس طبق فلسفه ملانصر الدین، زور و توان مادر کشاورزی، نست به ۵۰ سال پیش هم، هیچ نرقی نکرده است!

بلی، نمی توانیم.

اما آیا حرف تمام شد؟ همین، یک «نمی توانیم» گفته و دیگر موضوع خاتمه یافت؟

نه. باید دید چگونه نمی توانیم؟ و در این «نمی توانیم»، چه امداد و زوایای وجود دارد؟ جایی می گویند: نمی توانیم چون امکاناتی را نداریم. جایی می گویند: نمی توانیم چون زمینه اش را نداریم. جایی می گویند: نمی توانیم چون نیروی انسانی اش را نداریم. جایی می گویند: نمی توانیم چون موهبت های خدادادی اش را نداریم. جایی می گویند: نمی توانیم چون شرایط جوی، اقلیمی، آب و هوایی، تاریخی و جغرافیایی اش را نداریم. و بالاخره جایی هم می گویند: نمی توانیم، چون هست و حیثیت لازم را نداریم حالا ما در کدامیک از این شرایط هستیم، و کدام یک از این اسباب و لوازم مادی و معنوی را نداریم؟ این است آنچه باید بررسی شود، تا معلوم گردد که چرا کشاورزی ما اینقدر ضعیف و ذلیل و حقیر است که اگر از راه صادرات مازاد آن تمام مشکلات اقتصادی و مالی خود را حل نمی کنیم، اقلال اینقدر هم از آن بهره نداریم که دست کم شکم مردم خود را ابرو مندانه سیر کنیم و چشم به آن سوی مرزا ندوزیم تا گندم و پیاز و بتنش ما را هم دیگران تولید کنند و با دلالهای دایمی در حال صعود به ما بپردازند! همچنان که با آنهمه آمار و ارقام حاکی از افزایش تولید، به گفته وزیر بازگانی، امسال

اما غالباً می‌بینیم که با دست‌های پر از سوگانی برای دوست و آشنا و قوم و خوبیش در زیارت خود برگشته‌اند و بازده سفرهای پر خرج شان، بعضًا حتی از یک توریست هم کمتر است، طوری که حتی تمی توانند یک گزارش کوتاه دو صفحه‌ی بی‌بنویستند و اعلام کنند که سفرشان، جز دریافت حق مأموریت و هر چه دلیلی تر شدن به واردات باز هم بیشتر از کشورهای خارجی، چه حاصل دیگری داشته است؟

گویا در بعضی از وزارتاخانها، آمار مأموریت‌های خارج از کشور، از رقم ۱۰۰ نیز گذشته است و با این حال، باز می‌بینیم که آمار آموزش‌ها بسیار ناچیز و ارقام پرداخت‌ها بسیار سرسام‌آور است و بودجه آنها نیز بعضًا به قیمت کاهش اعتبار یا حتی گاهی حذف کامل اعتبار بعضی بعضی از طرح‌های مهم و سرنوشت‌ساز تأمین شده است.

با وجود تمام اینها و با برقراری حق شرکت در جلسات بی‌فاایده به میران ساعتی ۲ هزار تومان و بیشتر و خارج از بودجه و تعرفه، دریافتی ماهانه عضویت در چندین هیأت مدیره، حق الزوجه‌های درشت و چشمگیر سخنرانی در سمینارها و کنفرانس‌ها... و... آخرالامر باز هم می‌بینیم که در این دور دایماً دور خود گشته‌ایم و راهی به دهی نبرده‌ایم و قدمی در میر تولید و استفاده از امکانات طبیعی و موهاب خدادادی خود برداشته‌ایم و همچنان چشم به دست و قلم و دهان خارجی‌ها دوخته‌ایم که همچنان از طریق بانک جهانی یا فانو و سایر سازمانهای عربیض و طوبیل و دهان پرکن، برایمان نسخه‌های جدید بیچنند، در حالی که هنوز نسخه‌های قبلی شان دست نخورده باقی‌مانده و حتی یکی از داروهای تجویز شده‌شان را به مصرف نرسانده‌ایم، مثل بعضی از هموطنان عزیزان که فقط دوست دارند به بیشک مراجعت کنند و نسخه بگیرند و داروها را روی طاقچه یا در بیچجال و جعبه کمک‌های اولیه تلبیار کنند

نسخه‌ها را روی هم می‌چینیم و داروها را روی هم می‌ریزیم و آنوقت آماده‌ایم تا هر آن و در هر موقعیتی ضعف مدیریت خود و منسویین «منصوب» شده خود را به گردن سیل و زلزله و کمبود امکانات مناطق محروم و مهاجرت روستاییان و «چرا»‌ی بی‌رویه دامها و مسمومیت «دان»‌های وارداتی و نامرغوب و بی‌تأثیر بودن داروهای خردباری شده بیندازیم. حال آن که ضعف مدیریت، ناتوانی در هزینه کردن صحیح و مؤثر اعتبارات، ضعف بهره‌گیری از نیروی فعال کارشناسان، به سامان نرساندن فعالیت‌های آبی، خاکی و آبخیزداری، عدم برنامه‌ریزی صحیح، آباد نکردن روستاهایه عنوان مراکز اصلی تولید و دهمان نکته دیگر از همین قبیل، که تها به ضعف داشت و تخصص و عدم کارآیی و مدیریت صحیح خودمان مربوط است و بس، در موقع لزوم موجب می‌شود که «باران رحمت» در اندک زمانی به اسباب زحمت بدل شود و میانگین سنه کشاورزان و روستاییان تولیدکننده محصول مقیم روستاهای ۴۰ سال باشد، جوانهایمان همه مهاجر شوند و بیل و داس و گواهان مان اسباب موزه‌ها گردد و آبیار و کشاورز و دین کار نیز به عنوان اساسی از یاد رفته و مربوط به اجداد بستانی مان، به حافظه تاریخ سپرده شود.

گذشته از اینها، تازه اگر خشکسالی نباشد و «ترسالی» و بارندگی به کشاورزان ما امکان و توفیق بدهد که برداشت محصول‌شان دوچندان گردد، باز هم چه سود، که این وضع نیز فاسد شدن محصول را در بی خواهد داشت و لاغیر. زیرا از طرفی سیلوهای ما گنجایش کافی برای محصول بیشتر ندارند و از یک طرف از داشتن سرمه خانه و اتیار صنعتی محروم هستیم و از طرفی دیگر هم اینارهایمان کارساز و کافی نیستند، جاده‌هایمان مناسب حمل و نقل صحیح و سریع و بسیار نیستند، صنایع بسته‌بندی نداریم، صنایع تبدیلی مان مربوط به نیم قرن پیش است و تازه آن هم در مقیاس بسیار ناچیز و ناتوان از پاسخگویی به احتیاجات. و حاصل این همه، چیزی نیست جز بی‌پولی یا نبود احتیار برای خرید محصولات تولید شده و روی دست مانده، و در نهایت به خاک سیاه نشستن کشاورز... شعار می‌دهیم و تفاخر می‌کنیم که مساحت هر یک از مراتع های ما برای را کل خاک هلت است. آنوقت هلت با محصولات دامداریهای خوده دنیا را به

بیقه در صفحه ۶۲

در مورد همین کشته‌های وارداتی شان هم نکته‌یی را بگوییم و بگذرم که گفته‌اند عاقل را اشارتی کافی است. و آن هم اینکه، کیفیت اقلام وارداتی نیز بستگی به انصاف و وجودان بشری و ملی و میهنه کارشناس و مسؤول عقد قراردادها دارد، و البته خدا کند که بستگی به پورسانت‌هایی که معمولاً ارقام و سوسنه‌انگیزی دارند، نداشته باشد. چرا که کیفیت کالا، خود عامل مهم و تعیین‌کننده‌یی در اندازه‌های مصرف است، و گاهی نیازی که فی‌العمل با یک کشته کالای بروتیشنی مرغوب و باکیفیت برطرف می‌شود، با دو کشته کالای فاقد کیفیت نیز برطرف شدنی نیست!

این رشت، سری دراز دارد و در این میان، بربنچ و ذرت و گوشت و فرآورده‌های دامی نیز، کمابیش وضعی مشابه گندم دارد که اولاً می‌توان طوری عمل کرد که بتوان صادرشان کرد، ثانیاً اگر هم به این توفیق نرسیدیم می‌توان دست‌کم از واردات آنها بین نیاز شد، وبالآخره اگر به این موفقیت هم دست یافتیم نهایتاً می‌توان نوع «خوب» و دارای کیفیت آنها را وارد کرد که افلادیگر مجبور نباشیم به جای یک کشته، دو سه کشته وارد کنیم!

نتیجه تمام این کارهایی که می‌توان کرد و نمی‌کنیم چیست؟ خیلی ساده؛ در حالی که از یک طرف مشت‌ها را به سوی آمریکا و بعضی از کشورهای غارنگر اروپایی نشانه رفتند و دایماً برای آنها خط و نشان می‌کشیم و مرگ حواله می‌دهیم؛ از طرف دیگر بر اثر آنچه می‌توان کرد و نمی‌کنیم، در امدهای کشورمان را دوستی به آنها تقدیم می‌کنیم تا در عوض فقط شکم مان سیر شود و گوشت و نان و بربنچ و مرغ و لبیاتی که از تولید آن در کشور خود عاجز مانده‌ایم، از ینگه دنیا و اذناب و اصحابیش برایمان برسدا!

زمانی یکی از تیمسارهای دوران طاغوت، ابلهانه گفته بود: من افتخار می‌کنم که کشورم آنقدر بزرگ و پهناور است، که من به تنها بی، به اندازه کل خاک کشور سویس، در کشور خودم زمین دارم! این تفاخر ابلهانه طوری صورت گرفته بود که انگار کلیه ایرانیان، مثل همان جناب، همان مقدار زمین دارند. حال آن که تازه امروز، یکی از کاندیداهای ششمین دوره ریاست جمهوری اعلام می‌کند که برای حل مشکل مسکن، باید خانه‌های ۳۰ متری ساخت و زن و شوهرهای جوان را در آن اسکان داد.

متاسفانه امروزه هم می‌بینیم که مشابه همان گونه تفاخرها وجود دارد. مثلاً در جدول‌های اماراتی با افتخار اعلام می‌کنیم که مثلاً کشور هلتند مساحتی برابر با استان مازندران ما دارد، و یا دانمارک کوچکتر از گیلان است و فلاتاند به اندازه استان لرستان و آلمان به وسعت آذربایجان خودمان است. و آنوقت خجالت نمی‌کنیم که می‌بینیم کشوری به اندازه یک استان ماء، از صبح تا شام کره و پنیر و گوشت و مرغ و بربنچ و نان اضافی اش را در ویزین‌های رنگارنگ مغازه‌های شهر و دیوار خودمان مستقر می‌سازد و نمایش می‌دهد و موجب تحقیر و تخفیف مان می‌شود.

نازه طرف دیگر قضیه این است که جدیدترین و بهترین و گران‌ترین ماشین‌آلات کشاورزی را از همان کشورهای یک‌وجی و هم اندازه استانهای کوچک خودمان وارد کرده‌ایم، سم و کود و بذرهای اصلاح شده را نیز مینیظور. در دانش و تکنولوژی و روش کار هم از آنها تقلید می‌کنیم یعنی ادعا داریم که عین آنها هستیم و چیزی از آنها کم نداریم. در تعداد مدعیان و کارشناسان و مشاوران و معاونان و مهندسان هم که اصلاً آمار و ارقامی بیش از آنها داریم. به اضافه صاحب منصبانی که در ناز و نعمت به سر می‌برند و حتی تعداد ماشین‌های شخصی و افراد دست به سینه‌شان خیلی بیشتر از باب‌های مطرزهای خارجی‌شان است... اما چه سود که با این همه «دارندگی» از «برازندگی» بی‌نصیب مانده‌ایم و باز هم دست‌مان به سوی همان کشورهای یک‌وجی خارجی دراز است!

سدیران جوان و تازه کار و بسی تجربه (یا در واقع همان مدیران صفرکیلومتر) خود را، دایماً برای بازدید، سفرهای علمی-آموزشی، شرکت در سمینارها و کنفرانس‌ها، عقد قراردادهای دول‌پهنا (که انشاء‌الله با منوعیت دریافت پورسانت اقلای این یکی دیگر کاهش پیدا کند)، مذاکره با مهندسیان و غیره مهندسیان، و حضور در نمایشگاههای متعدد به همان کشورهای تولیدکننده، و صادرکننده می‌فرستیم و منتظر می‌مانیم که با دست پر برگردند.

HACOUPIAN

هکوپیان

انتخاب شیک پوشان

تلفن: ۰۱۳۶۴۲۸-۸ ATT. D ۵۸۱۳ TELEX: 213638-HATT. D 5813
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۴۳۹ P. O. BOX: 15875-5439
فaks: ۰۲۱-۸۸۲۰ ۲۵۹ FAX: 021-820259
دفتر مرکزی: ۸۸۲۱۴۱۳ Head Office: 821413
D 5813 Sales Office: 823412-834903

دفتر بازرگانی: ۸۸۲۳۴۱۲-۸۳۶۹۰۳

بازاره می خواند، و ما گاو و گوسندهایمان را به امید بخت و اقبال در داشت‌ها و مزارع و مراتع رها می کشیم و تنها فعالیت چشمگیرمان در امور ترویج، آموزش و توسعه فضای سبز و احیاء مراتع، فقط احیاء تابلوهاست. آمار فعالیتی هم اگر هست، مربوط است به اقتدار هجوم شنهای روان که بر عملکرد ثابت می شورد، و طفیان آب رودخانه‌ها که بر سدهای خاکی یورش می برد، و نهایتاً کامپیوترهای غولپیکر قدیمی و جاتنگ کن که تنها هنرمندان اضافه کردن صفرهای است.

۱۵ سال از انقلاب می گذرد، و هنوز بعضی از وزرای ما، هنگام اعلام عملکردهایشان وقت را بروای انجام کار خیلی کم می دانند و هنوز اقلالاً ۲۵ سال دیگر وقت و فرصت می خواهند تا به قول خود اقداماتشان را به نتیجه برسانند، ولی در اصل این فرصت طولانی را برای آن می خواهند که ۲۵ سال دیگر هم رجزخوانی کنند و شعار بدنه و پرده بر نقاط ضعف بکشند و اگر کسی منع شان نکند، انگار می خواهند وزارت راه مهندسی اسلامی و حتی و راثتی کنند!

درد و مشکل آنقدر زیاد است که ناچار به هر کدام اشاره‌های مختصر و پراکنده کردیم و گذشتیم، اکنون با نگاهی از سر درد به آمار هزینه‌ها و اعتبارات صرف شده و بازده و عملکرد مربوط به آنها، می خواهیم همچنان مختصر و پراکنده به راههایی اشاره کنیم که طی طریق صحیح و دلسویانه در آنها، می توانند ما را از این بسته‌های خودساخته نجات دهد و موجبات سربلندی دست اندر کاران و رهایی ملک و ملت از ایستگی‌ها را فراهم سازد، و این است نام و نشانی مختصراً و فشرده‌ آن راهها و گذرگاهها:

۱- استفاده صحیح از کارشناسان و مدیران اخراجی کارآمد، بخصوص آنها که تنها به دلیل تنگ چشمی بعضی صاحب‌منصبان، انجازه و قدرت رشد و تموی و شکوفا شدن و ارائه خلاقیت‌ها را نداشته‌اند و ندانند.

۲- یکارچه کردن و مکانیزاسیون اراضی کشاورزی (البته در حد محدودرات و با واقعیتی نه خیالبردازی)، همزمان با تقویت فرهنگ سنتی کشاورزان و جلوگیری از هدر رفتن آب و تغییر سیستم آبیاری.

۳- بهداشتن بانک کشاورزی از رایستگی آن به سایر بانک‌ها، عملکرد این بانک، با شمه معضلات و مشکلات موجود و محسوب، باید در جهت

کمک بیشتر به کشاورزان، بینمه مخصوصات کشاورزی در سطحی وسیع تر، توزیع صحیح نسبه‌های و اعتبارات، مشارکت موقن در تولید، ارائه هر چه بیشتر تسهیلات به دست اندر کاران صنایع تبدیلی، سردخانه‌ها، ابزارها، صنایع غذایی، صنایع بسته‌بندی، کشت و صنعت‌ها، داده‌اریها و سازندگان ماشین‌الات و ادوات کشاورزی، سوق داده شود.

۴- ایجاد امکانات لازم و مناسب برای تبادل دانش جدید کشاورزی، تکنولوژی فرآوری و تبدیل و سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی در سایع تبدیلی.

۵- ترویج فرهنگ تولید محصولات صادراتی، بیازارسایی، و تبلیفات بیشتر (البته تبلیغ صحیح و دقیق و علمی و مؤثر و نافذ، نه پول حرام گردن به نام تبلیغ) و تلاش برای گرفتن سهم بازار جهانی، چرا که محصولات کشاورزی بک پنجم صنایع ارزی بر دارد و تقریباً تأسی عایدات آن ارزش افزوده محسوب می شود.

۶- عمران و آبادی روستاها، به نحوی که همان سوابع شهری، امکانات بهداشت و درمان، تحصیل و آموزش، رفاه و آسایش، تأمین اجتماعی و مایحتاجی که در شهرها قابل دسترسی است در روستاها نیز وجود داشته باشد.

۷- بالاخره سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی کشاورزی، زراعت و دامپروری...

از این راهها و گذرگاهها، کی و چگونه عبور خواهیم کرد؟ و هاون سنتگی گوشة حیاط را، کی و چگونه از جای خود نکان خواهیم داد؟ و بالاخره زور بازوی ما، کی و چگونه از زور بازوی ملائمه‌الدین بیشتر خواهد شد؟

اگر بخواهیم و هست و حمیت به خرج دهیم، زیاد دور و دیر نباید باشد. ان شاء الله.

مهندس ابوالقاسم گلیاف